

Χριστιανοί: Οι «επικαλούμενοι το όνομα» (Αθανάσιος Μουστάκης, Δρ Θεολογίας)

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=159769>]

Οι δύο χρήσεις της φράσης αυτής στο ένατο κεφάλαιο των Πράξεων συνδυάζονται με την πρώτη διήγηση για τη μεταστροφή του Αποστόλου Παύλου. Αυτό μας δείχνει ότι πρόκειται για πολύ πρώιμη επίκληση που ήταν σε χρήση ήδη από τον πρώτο-δεύτερο χρόνο της ζωής της Εκκλησίας.

Την πρώτη φορά χρησιμοποιείται από τον απόστολο **Ανανία** για να διαμαρτυρηθεί προς τον Θεό για την εντολή Του να αναλάβει τον Απόστολο Πάυλο, ο οποίος μόλις είχε δεχθεί την κλήση από τον Χριστό.

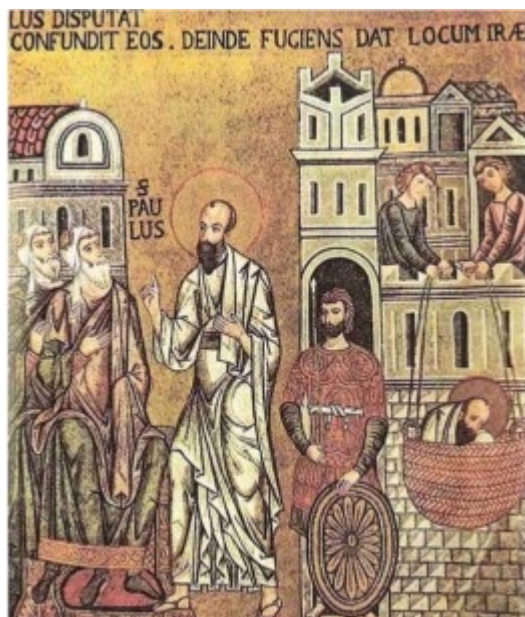
Τη δεύτερη φορά χρησιμοποιείται λίγο παρακάτω, με την ίδια έννοια, από τα άλλα μέλη της Εκκλησίας, τα οποία με τρόμο και έκπληξη άκουγαν τον απόστολο Πάυλο να κηρύττει το όνομα του Ιησού με παρρησία στις συναγωγές της Δαμασκού και έλεγαν: «ουχ ούτός εστιν ο πορθήσας εις Ιερουσαλήμ **τους επικαλουμένους το όνομα τούτο**, και ώδε εις τούτο εληλύθει ίνα δεδεμένους αυτούς αγάγη επί τους αρχιερείς;»

Η τρίτη χρήση είναι στο προοίμιο της Α πρὸς Κορινθίους Επιστολής όπου την έκφραση χρησιμοποιεί, κατά τον χαιρετισμό του, ο ίδιος ο Απόστολος Παύλος για τα μέλη της Εκκλησίας της Κορίνθου.

Η τελευταία φορά που χρησιμοποιείται η έκφραση διαφέρει λίγο. Στην Β Ἐπιστολή προς τον μαθητή του τον Τιμόθεο ο απόστολος Παύλος χρησιμοποιεί τη φράση «*μετά των επικαλουμένων **τον Κύριον** εκ καθαράς καρδίας*». Σε αυτή φαίνεται ξεκάθαρα ότι «οι επικαλούμενοι» επικαλούνται τον ίδιο τόν **Κύριο**. Η επίκληση αυτή προσδιορίζει τον χαρακτήρα τους και αποτελεί το κύριο και μοναδικό διακριτικό τους.

Η έκφραση «οι επικαλούμενοι τον Κύριον» είναι πολύ παλαιά. Πιθανότατα προηγείται κατά πολλά έτη του ονόματος «χριστιανοί» που όπως θα δούμε αποδόθηκε στην Αντιόχεια. Οι χρήσεις της αποκαλύπτουν ένα χρονικό εύρος τουλάχιστον 30-35 ετών: η πρώτη πρέπει να τοποθετηθεί γύρω στο 32-34 μ.Χ. και η τελευταία (Β Τιμόθεον) στο τέλος του 66 ή στις αρχές του 67 μ.Χ., λίγο πριν το μαρτύριο του Αποστόλου των Εθνών. Αυτό μας πείθει ότι είχε μακρά χρονική χρήση, καθώς εξέφραζε με τον καλύτερο τρόπο τη σχέση των πιστών με τον Χριστό.

Συνοψίζοντας, μπορούμε να εντοπίσουμε κάποια κοινά χαρακτηριστικά των διαφόρων προσδιορισμών των μελών της Εκκλησίας, κάποιους από τους οποίους είδαμε σε προηγούμενη ανάρτησή μας, πριν από την καθιέρωση του ονόματος «Χριστιανοί»:

- 1) Σχετίζονται στενά με την Παλαιά Διαθήκη και υπάρχουν σε αυτή παράλληλα χωρία, κάποια από τα οποία είναι εξαιρετικά ακριβή (εκτός ίσως από τον προσδιορισμό «μαθηταί»).
- 2) Όπως είναι φυσιολογικό και αναμενόμενο προέρχονται από τον ευρύτερο πνευματικό χώρο του ιουδαϊσμού, μέσα στον οποίο είχαν ανδρωθεί πνευματικά οι πρώτοι πιστοί και από τον οποίο προέρχονταν εθνικά και θρησκευτικά.
- 3) Είναι σημαντικό ότι αυτοί οι προσδιορισμοί που μάλλον αποτελούν αυτοχαρακτηρισμούς δεν έχουν συγκρουσιακό περιεχόμενο και χαρακτήρα και δεν υποδηλώνουν ρήξη με τον Μωσαϊκό Νόμο, αλλά υπέρβασή του.
- 4) Χωρίς να αναφέρονται άμεσα στον Χριστό (εκτός ίσως από τον τελευταίο) σαφώς παραπέμπουν σε Αυτόν και δείχνουν ότι Αυτός είναι το κέντρο της πίστεώς τους υποδηλώνοντας ταυτόχρονα και τη στενή σχέση του με τον Θεό Πατέρα.
- 5) Η στενή σύνδεση των χαρακτηρισμών αυτών με την Παλαιά Διαθήκη και οι άμεσες ή έμμεσες αναφορές σε αυτή συσχετίζουν τους πιστούς με τον Θεό όπως αποκαλύφθηκε σε αυτή.
- 6) Εκτός από τον χαρακτηρισμό «*αίρεση των Ναζωραίων*» (που αποδόθηκε από τους Ιουδαίους) προέρχονται από τους ίδιους τους πιστούς, οι οποίοι με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως συνέχεια του παλαιού

Ισραήλ, αλλά με εντελώς διαφορετικές προϋποθέσεις και μέσα σε πλήρως ανακαινισμένο και ανανεωμένο πλαίσιο.

7) Ιδιαίτερα συχνοί είναι κάποιοι χαρακτηρισμοί που τονίζουν την αίσθηση της ενότητας ανάμεσα στους πιστούς («**αδελφοί**»), της αγιότητας του σώματος της Εκκλησίας («**άγιοι**») και της πορείας όλων των πιστών προς τα έσχατα («**οι της οδού**»).

Παρόλα αυτά φαίνεται ότι αυτοί οι τόσο όμορφοι και θεολογικά θεμελιωμένοι προσδιορισμοί δεν κάλυπταν τους πιστούς και τους εκτός της Εκκλησίας και τελικά κυριάρχησε ένας άλλος προσδιορισμός για τον οποίο θα μιλήσουμε σε επόμενη ανάρτησή μας με τίτλο «**Η ετυμολογία του ονόματος Χριστιανοί**».